

1. Scurta introducere:

Valorile sunt conceptii despre ceea ce este dezirabil, exprima ceea ce oameni cred ca este bine sau rau, ceea ce ar trebuie facut si ce nu si astfel dirijeaza oamenii in alegerea actiunilor lor, in evaluarea altora si a evenimentelor si in explicarea actiunilor si credintelor proprii (Rohan, 2000)¹. Indiferent cum a decurs viata noastra, pe cate taramuri reale sau imaginare am ajuns, prin cate intamplari am trecut, retrospectiv putem descoperi o ordine, un plan care a “organizat” totul si acesta a fost desenat de valorile la care am afiliat mai mult sau mai putin constient dar care ne-a dirijat mai mult decat o busola, ne-a facut sa alegem, sa deschidem sau sa inchidem o usa, sa vedem sau sa ignoram o oportunitate. Dupa Schwartz (Schwartz, 1992)² valorile sunt scopuri trans-situationale variind ca importanta si servind ca principii de viata precum puterea, dobandirea, placerea, universalismul, traditia, conformitatea sau securitatea.

Valorile sunt un program care are importanta doar daca este rulat in dinamica vietii reale, altfel ele sunt doar o afirmatie, un postulat sau un deziderat. Ca sa fie rulate ele au nevoie de un agent, individul are sistemul operational sub care valorile ruleaza si atunci cand o valoare este rulata in viata reala ea devine o *virtute*. Pentru Aristotel (*Nicomachean Ethics*) omul este o “creatura virtoasa” pentru ca el posedea acele trasaturi, dispozitii sau calitati inascute care-l califica ca un individ virtos; eu as spune ca individul prezinta sistemul sub care pot rula valorile transformandu-le dintr-o afirmatie in ceva viu, in virtuti. Acest sistem operational al individului, similar cu sistemul operational al computerului, sub care ruleaza virtutile se numeste “*caracter*”. Iata ca avem aici caracterul ca o suma de calitati inascute sau invatate care poate fi compatibil cu anumite valori si incompatibil cu altele si permite rularea acelor care este compatibil forma de virtuti. Atunci cand exista incompatibilitate intre sistemul operational, respectiv intre caracter si virtuti, sau exista “fisiere” corupte,

¹ Rohan MJ (2000): A rose by any name? The value construct, *Personality and Social Psychology Review*, 4:255-277;

² Schwartz SH (1992): Universals in the content and structure of values, in MP Zanna (Ed.): *Advances in Experimental Social Psychology*, Orlando, Florida: Academic Press

valorile sunt denaturate si rulate intr-o forma aberanta si ele se numesc “*vicii*”. Viciile sunt opusul virtutilor, sunt “virtuti corupte” si ele pot rula ca si valorile pe acelasi sistem operational, caracterul individului. Cand sistemul operational, caracterul este robust el nu permite rulara fisierelor corupte si atunci nu avem vicii, iar aceasta robustete se numeste “*taria de caracter*”. Atat virtutile cat si viciile sunt universale, intalnite in toate culturile in diferite proportii si denumiri (*Dahlsgaard, Peterson si Seligman, 2004*)³.

Am facut aici analogia aceasta cu computerul pentru o mai usoara si rapida intelegere a dinamicii dintre caracater, valori, virtuti si vicii.

Aceasta scurta prezentare este o introducere la serialul ce prezinta intr-o forma accesibila valori, virtuti si trasaturi de caracter care au legatura cu sanatatea mentala, bunastarea si fericirea individului.

Kitchener, Ontario
12 Octombrie 2008

³ Dahlsgaard K, Peterson C, Seligman MEP (2005): Shared virtue: The convergence of valued human strengths across culture and history, *Review of General Psychology*, 9:203-213.